

Nr 70.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående fullmakt att i arbetslöshetsbekämpande syfte igångsätta arbeten, för vilka anslag uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51, m. m.; given Stockholms slott den 5 februari 1954.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 februari 1954.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

Allmän beredskapsstat fastställdes senast av 1950 års riksdag (prop. nr 126, r. skr. nr 370—379, 401 och 417). Beredskapsstaten, som avsåg budgetåret 1950/51, upptog anslag å driftbudgeten om tillhoppa cirka 840 miljoner kronor och anslag å kapitalbudgeten å sammanlagt cirka 380 miljoner kronor. Med å beredskapsstaten uppförda anslag skulle finansieras en investeringsreserv, som omfattade såväl statliga och kommunala som statsunderstödda investeringsobjekt. Investeringsreserven var icke avsedd att realiseras i sin totala omfattning utan inrymde alternativa sysselsättningsprogram.

Beträffande statsbidragsgrunderna för kommunala och enskilda arbeten gällde, att bidragsgrunderna kunde jämkas där så erfordrades med hänsyn till de särskilda förhållanden under vilka investeringsverksamheten kunde komma att bedrivas. Vid beräkningen av erforderligt anslag till kostnader för arbetslöshetens bekämpande hade hänsyn tagits till det medelsbehov som kunde uppkomma till följd av dylik jämkning av statsbidragsgrunderna.

Då arbetsmarknadsläget icke ansågs ge anledning till att ett utformat förslag till allmän beredskapsstat för innevarande budgetår underställdes riksdagen, utverkade Kungl. Maj:t, i likhet med tidigare år, riksdagens bemyndigande (prop. nr 60, r. skr. nr 225) att under budgetåret 1953/54, därest arbetsmarknadsläget så påfordrade, inom ramen av ett belopp av 300 miljoner kronor meddela beslut om utförande av arbeten, för vilka anslag är uppförda å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51. Därest utvecklingen på arbetsmarknaden senare skulle ge anledning därtill, var avsikten att på grundval av arbetsmarknadsstyrelsens framlagda utredningar om revidering och komplettering av investeringsreserven upprätta och underställa riksdagen ett förslag till allmän beredskapsstat. Några sådana åtgärder har emellertid ej erfordrats. Arbetsmarknadsstyrelsen har sedermera med skrivelse den 22 maj 1953 till Kungl. Maj:t överlämnat förslag till investeringsreserv för budgetåret 1953/54.

Inom ramen för den lämnade finansfullmakten har Kungl. Maj:t efter framställningar av arbetsmarknadsstyrelsen genom beslut den 30 oktober och den 18 december 1953 till styrelsens förfogande ställt ett sammanlagt belopp av högst 28,2 miljoner kronor att i enlighet med de särskilda beslut, som Kungl. Maj:t framdeles kunde komma att meddela, disponeras för ändamål, som avsetts med å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51 uppförda anslag. Dispositionsbeslut har numera meddelats för hela detta belopp. Härjämte har lån till anordnande av allmänna samlingslokaler beviljats med ca 1 000 000 kronor. Anslag för reglering av sålunda förskottade utgifter kommer att äskas å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår. I samband därmed kommer en närmare redogörelse för medelsdispositionen att lämnas riksdagen.

I skrivelse den 15 januari 1954 har *arbetsmarknadsstyrelsen* behandlat frågan om sysselsättningsberedskapen under budgetåret 1954/55. Härvid har styrelsen anmält, att arbetet med upprättande av förslag till investeringsreserv för budgetåret 1954/55 pågår inom styrelsen. Arbetet bedrivs under den förutsättningen, att allmän beredskapsstat för budgetåret 1954/55 icke för närvarande avses att upprättas. Planeringen har begränsats till en revidering och komplettering av investeringsreserven för innevarande budgetår, dock med hänsyn tagen till att möjligheter bör föreligga att vid vika tendens på arbetsmarknaden kunna tillgripa en i förhållande till investeringsreserven för innevarande budgetår utökad reserv av planerade statliga, kommunala och enskilda investeringsobjekt. Sålunda avses arbeten, som överförts till det ordinarie arbetsprogrammet eller av annan anledning

avförts från investeringsreserven, att ersättas med nya arbeten, då så anses lämpligt med hänsyn till planeringsmöjligheterna, arbetenas angelägenhet och å riksstat eller allmän beredskapsstat uppförda anslag.

Arbetsmarknadsstyrelsen anser sig icke nu kunna ingå på en bedömning av arbetsmarknadssituationen under nästa budgetår. De omständigheter, som för närvarande är kända, gör det emellertid — framhåller styrelsen — antagligt att för beredskap mot arbetslöshet under budgetåret 1954/55 tillräckliga statsmedel kommer att stå till förfogande, därest Kungl. Maj:t av riksdagen bemyndigas att, om arbetsmarknadsläget så påfordrar, inom ramen av ett belopp av 300 miljoner kronor meddela beslut om utförande av de arbeten eller de slag av arbeten, för vilka anslag uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51.

Arbetsmarknadsstyrelsen har vid detta bedömande förutsatt dels att från investeringsreserven avförda arbeten, som vid fastställandet av allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51 avsågs att finansieras med anslag till kollektivt angivna investeringsändamål, får inom ramen för respektive anslag ersättas med nya arbeten av samma slag och dels att från investeringsreserven för budgetåret 1950/51 överförda arbeten, som vid fastställandet av beredskapsstaten avsågs att finansieras med för ett antal särskilt angivna arbeten gemensamt anslag får inom anslaget ram utföras för den högre kostnad, som kan ha förorsakats av prisstegringar eller nödvändiga ändringar av planerna. Styrelsen har vidare förutsatt, att anslaget å beredskapsstaten till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. får användas för att bestrida 1) kostnader för utvidgning av arbeten för vilka särskilda anslag anvisats å riksstat eller allmän beredskapsstat, 2) merkostnader, som kan uppkomma vid utförande av arbeten för motverkande av arbetslöshet, 3) kostnader för vissa angivna arbeten för vilka specificerade anslag icke uppförts samt 4) kostnader för vissa slag av grovarbeten. För beviljande av statsbidrag till kommunala och enskilda arbeten bör enligt styrelsens mening såsom i motsvarande hänseenden för innevarande budgetår tillämpas de bidragsgrunder, som angivits i proposition nr 126/1950.

Beträffande frågan om planering av arbeten intagna i eller avsedda att intagas i investeringsreserven har arbetsmarknadsstyrelsen framhållit, att för de beräknade sysselsättningsmöjligheterna förutsattes att detaljplanering av arbetena utföres och fullföljes i större omfattning än som hittills skett efter beredskapsstatens fastställande.

Departementschefen. Såsom arbetsmarknadsstyrelsen framhållit är det icke nu möjligt att ingå på en bedömning av arbetsmarknadssituationen under nästa budgetår. De omständigheter, som för närvarande är kända, gör det emellertid enligt styrelsens mening antagligt att tillräckliga statsmedel kommer att stå till förfogande för beredskap mot arbetslöshet under budgetåret 1954/55, om en finansfullmakt motsvarande den som gäller för innevarande budgetår utverkas av riksdagen. Denna fullmakt, bestämd till 300 miljoner kronor, är för närvarande knuten till den för budgetåret 1950/51

fastställda allmänna beredskapsstaten. I proposition (nr 60) till 1953 års riksdag framhöll jag vid utverkande av finansfullmakten i fråga, att dess anknytning till en numera delvis föråldrad beredskapsstat kunde medföra vissa olägenheter. Då jag emellertid ansåg att dispositionsreglerna för det på ifrågavarande beredskapsstat uppförda anslaget till kostnader för arbetslöshetens bekämpande gav Kungl. Maj:t den handlingsfrihet som under rådande förhållanden erfordrades för en effektiv arbetslöshetsbekämpande politik, fann jag icke anledning framlägga något förslag till en ny allmän beredskapsstat. Av motsvarande skäl delar jag arbetsmarknadsstyrelsens uppfattning att — såvitt nu kan bedömas — en tillräcklig beredskap mot arbetslöshet skapas för nästa budgetår, om en finansfullmakt till oförändrat belopp av 300 miljoner kronor ställes till Kungl. Maj:ts förfogande. Fullmakten bör liksom för innevarande budgetår anknytas till de på allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51 uppförda anslagen. Därest utvecklingen på arbetsmarknaden senare skulle ge anledning därtill, torde på grundval av arbetsmarknadsstyrelsens utredningar om revidering och komplettering av investeringsreserven ett förslag till allmän beredskapsstat få upprättas och underställas riksdagen.

För den händelse ifrågavarande fullmakt tages i anspråk bör fortfarande gälla, att grunderna för statsbidrag till kommuner och enskilda vid utförande av arbeten tillhörande investeringsreserven kan jämkas där så erfordras med hänsyn till de särskilda förhållanden under vilka investeringsverksamheten kan komma att bedrivas.

Mot vad arbetsmarknadsstyrelsen anfört i fråga om förutsättningarna för att inom den föreslagna finansfullmaktens ram disponera anslagen å beredskapsstaten — vilket ansluter sig till vad som gäller ifråga om innevarande budgetårs fullmakt — har jag ingen erinran.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att investeringsanslagen för affärsverkens vidkommande för nästa budgetår äskats med belopp, som — inberäknat behållningar å äldre anslag — med cirka 75 miljoner kronor överstiger det förordade investeringsprogrammet. Om en konjunkturomsvängning skulle inträffa och utvecklingen gå i depressiv riktning, finns sålunda inom den ordinarie budgeten möjligheter för en utvidgning av investeringsverksamheten inom affärsverken.

Jag vill vidare erinra om, såsom redan framhållits i finansplanen till årets statsverksproposition, att en kontinuerlig översyn av planerna för de offentliga arbetena pågår genom arbetsmarknadsstyrelsens försorg i samarbete med kommunerna och de statliga myndigheterna. Planerna omfattar icke endast anläggningsarbeten utan även en reserv i form av industribeställningar för civila och militära statsmyndigheters räkning.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1954/55, därest arbetsmarknadsläget så påfordrar, inom ramen av ett belopp av 300 miljoner kronor meddela beslut om ut-

förande av arbeten, för vilka anslag är uppförda å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Barbro Åslund.